

PUT OKO MALTE ZA ČETIRI GODINE

Putopis podrazumeva neko kretanje, ali ja danas nemam nameru da se pomerim odatle. Drugi dan menstruacije, a svaka kretanja je suvišna, umrljana krvlju. Sedim ispred fudbalskog terena. Na ovoj klupi skoro da je idealno. Sija sunce, nakon dva duga vlažna dana, gledam praznu svesku i veštačku zelenu travu. Devojčice igraju fudbal. Jače su i razvijenije od dečaka. Fudbal se ovde ozbiljno shvata, kao što se uostalom u svim selima sve ozbiljno shvata. Navija se, prati, ali loše se igra. Dođem ponekad na ovu klupu i gledam treninge.

Mi smo, u Srbiji, igrali bolji fudbal ispred zgrade.

U stvari, ne moram ni da se pomerim da bih se našla na nekom mestu. Razmišljam koliko ono o čemu ćemo pisati zavisi od mesta na kojem se nalazimo dok pišemo. Da sam ostala u bašti, pisala bih verovatno o mačkama sa kojima živim, da sam sela na plažu – o pučini i meduzama, možda bih napisala i neku pesmu, a ovako – pišem o fudbalu. I nemam nameru da nastavim.

Sećam se kada sam prvi put letela za Maltu. Bila sam uzbuđena. Uplašena. Presedala sam u Istanbulu i taj put od Istanbula do Malte bio je nešto naj-nad-realističnije što sam ikada doživela u životu; ne samo zbog činjenice da, kada si u avionu, velikim delom i jesi iznad realnosti i ništa od tebe ne zavisi, već i delom što stvarno nisam znala gde idem. Da, znala sam gde se Malta nalazi, ali gledajući odgore u ona vodena prostranstva i ostrva koja i ne postoje na karti, mislila sam da ovo nisam ja, da je taj avion igračka, i da ćemo se u nekom trenutku raspasti. Ili on ili ja. Dlanovi su mi se toliko znojili, nisam morala ni da se uštinem da proverim da postojim. Onda se odjednom pojavila Malta na vidiku. Bio je jul. Sada, nakon četiri godine odlazanja tamo, shvatam da sam tada došla u najgore vreme. U julu i avgustu ne želite da budete tamo. Avion se našao tačno iznad Malte. Sve što sam videla, tj. što se može videti u letnjem periodu, odgore, jeste žuta površina. Nema biljaka, sve je sprženo suncem, sve je samo zrak sunca. Kako je mala! To je prvo što sam pomislila. Kako ćemo uopšte sleteti, to je drugo što sam pomislila. Ali uspeli smo nekako. I uspeli smo svaki sledeći put. I svaki sledeći put kada sam dolazila, Malta se proširivala, činila mi se sve većom, što je nelogično, jer se uvek dešava suprotno od toga, što više upoznajemo prostor, čini nam se sve manji. I sada, kada ljudi koji nikad nisu bili tamo pokušavaju da me ubede da je Malta jako malo ostrvo, ne pokušavam da ih razuverim, ne znam ni čime bih, sopstvenim iskustvom ne mogu. Sleteli smo. Mislim kako jedva čekam da se dočepam svežeg vazduha, da udahnem vazduh neke druge zemlje prvi put. Kako su ta iskustva neprocenjiva! Vrata od aviona su se otvorila i ja sam udahnula. Taj vazduh je leti kao da vas svakim udisajem neko hvata za gušu i davi vas, ali nedovoljno, tek da ostanete živi. S vremenom se, naravno, naviknete na to, kao što se na sve drugo naviknete, ali taj prvi susret je zaista nezaboravan. Svakom bih ga preporučila.

Razgovarala sam juče na ostrvu Komino (koje se nalazim pored Malte) sa nekim dečkom koji prodaje sladoled i rekao je jednu stvar koja je, mislila sam kasnije, istinita. Pitao me je da li mi se sviđa Malta? A ja sam mu odgovorila: šta tu može nekome da se ne sviđi. Oh, mnogo stvari, rekao je, ali to ne znači da one lepe nisu manje prisutne. Nije on rekao neku veliku istinu, ali meni je to u tom trenutku zvučalo baš slatko i veliko. Razmišljala sam posle toga šta je to što mi se ne sviđa na Malti. Na ostrvu si, očekuješ da sve miriše na more, i borove iglice. Ali to je mana nas koji smo odrastali idući na Jadransko primorje. I zamišljamo da svako more treba tako da miriše. Ali Malta nema taj miris. Postoje možda dva mesta na celom ostrvu gde možeš da ga osetiš, i to je to. Nema ga – pa ga nema. I da more ne izviruje iza svakog ugla, ne bi ni znao da si na ostrvu. Isto tako možeš i da si u Beogradu, na tavanu. Svako mesto ima svoj specifičan miris, i ja sam išla malteškim ulicama tražeći ga, jer kada se nečega sećam, sećam se mirisom. Našla sam ga, ali to je miris života u onim uskim ulicama gde se oseća deterdžent, hrana koju je neko ostavio za ulične mačke, žurba.

Na Malti je uvek *rush hour*. Nemaš gde da se parkiraš, nerviraju te komšije jer su stale tamo gde si ti namerio, uvek si u prvoj i drugoj brzini i niko ne poštuje nikakva pravila. Ali taj haos funkcioniše. Malta nije ni *bike* ni *pedestrian friendly*, ali svuda izviruju biciklisti, trkači, brzhodači, šetači. Maltežani vole da misle da žive zdravo. Trude se, ako ništa drugo. Ali Maltežani vole da piju i da jedu. Koja nacija ne voli, ali oni to rade na specifičan način. Kada si na ostrvu, i kada se zapravo ništa ne dešava, šta ćeš piti, šta ćeš jesti postane glavna tema i briga. Ide se po restoranima, pali se roštilj na plažama, pije se vino u velikim količinama. Subota je dan za prodavnice, banke i obavljanje poslova koji se ne mogu obaviti u toku nedelje. Hrana se kupuje u onim velikim količinama kao da sutra ne postoji. Zato je subota dobar dan za plažu, nema toliko ljudi i sve je mirno. Ali je zato nedelja njihovo vreme za odmor. Svuda su, razmile se kao da nikada ostrva videli nisu. I oni stvarno vole svoju Maltu – ne bi je menjali ni za šta. Rekoh već, šta tu ima da ne voliš.

Svaki put kada dođem na Maltu, ja se ubacim u potpuno drugačije mentalno stanje. Mislim da to čak nije ni mentalno, više je duhovno stanje. Sve se u meni smiri, dođe u neku ravnotežu. Ostrvo nije mesto za razmišljanje. Makar ne za neko duboko. Ostrvo je za upijanje i punjenje. Ta silna voda oko tebe mora da utiče, hteo ti to ili ne. I s vremenom se utopiš, hteo ti to ili ne. Prve dve godine mog boravka na ostrvu, Maltežani su mi se obraćali na engleskom, pretpostavljajući da nisam odatle. Nakon dve godine, počeli su da mi se obraćaju na malteškom. Nešto se na čelu čoveka promeni, sredina ostavi neki trag.

Stalno dobijam pitanja u inboks *Kako je na Malti?* Teško pitanje kao i *Kako si?* Kako je meni, ne znači da će i tebi da bude tako. Zašto je istina to što ja kažem? Mogu da kažem potpuno suprotno od onoga što je istina i to bi i dalje bila istina. Igrajte, ljudi, malo na efekat iznenađenja. Na kraju krajeva, guglajte. Gugl nikad ne laže. Ili čitajte putopise pisaca. Pisci nikad ne lažu.